

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

ΣΕΙΡΗΝΕΣ

Κείμενο από τη στήλη «Απόψεις», Τα Νέα, 7-2-2015

Η κοινωνία μας δεν εξαιρείται δυστυχώς από τον γενικό κανόνα. Ένα όχι και τόσο ευκαταφρόνητο τμήμα της έλκεται από θεωρίες συνωμοσίας ή διάφορες παραδοξολογίες από τις οποίες βρίθει πλέον το Διαδίκτυο. Είναι θεωρίες και παραδοξολογίες που μπορεί να συναντήσει πλέον κανείς παντού. Στις πλατφόρμες αναπαραγωγής βίντεο, αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Και φυσικά σε δήθεν εξειδικευμένες ιστοσελίδες οι οποίες παραπλανούν τους χρήστες με αντιεπιστημονικές θεωρήσεις και ψευδείς έρευνες.

Ο εμβολιασμός είναι ένα από τα κατεξοχήν θύματα αυτής της συστηματικής και επικίνδυνης παραπληροφόρησης. Είναι ευτύχημα συνεπώς ότι σχεδόν τρία εκατομμύρια συμπολίτες μας έκαναν το εμβόλιο της γρίπης κλείνοντας τα αφτιά τους σε αυτές τις επικίνδυνες σειρήνες και αγνοώντας τους πάσης φύσεως «ειδικούς» που για εμπορικούς ή άλλους λόγους παραπλανούν το κοινό. Επιτέλους, ο ορθός λόγος δείχνει να επικρατεί των δοξασιών και των προκαταλήψεων. Κλείνοντας τα αφτιά τους στις σειρήνες, οι πολίτες δεν μπορούν παρά να εμπιστευτούν την επιστήμη και τους θεράποντές της.

Η ιδιαίτερη σημασία αυτού του γεγονότος γίνεται αντιληπτή εάν λάβει υπόψη του κανείς πως η προστασία απέναντι σε μεταδιδόμενα νοσήματα, όπως είναι η γρίπη αλλά και παιδικές ασθένειες, δεν αφορά μόνο τον καθένα ξεχωριστά, αλλά και το σύνολο. Με λίγα λόγια, αφορά τη δημόσια υγεία. Με τον εμβολιασμό, επομένως, δεν προστατεύει κανείς μόνο τον εαυτό του, αλλά και το στενότερο ή το ευρύτερο περιβάλλον του. Μπορεί λοιπόν ο εμβολιασμός να είναι προαιρετικός, αλλά η σκέψη αυτή είναι υποχρέωση όλων μας.

Κείμενο 2

Διαβάζουμε την άποψη του Στέφανου Τραχανά για το πως διαφοροποιείται η επιστημονική γνώση από την ψευδοεπιστήμη (από την συνέντευξή του στον Σπύρο Μανουσέλη):

Ερώτηση: Σχεδόν οι πάντες συμφωνούν ότι στις μέρες μας είναι ζωτική ανάγκη να διαφοροποιείται η επιστημονική γνώση από την ψευδοεπιστήμη. Υπάρχουν, ωστόσο, αυστηρά αντικειμενικά ή, έστω, κοινά αποδεκτά κριτήρια για το τι είναι και τι δεν είναι επιστημονικό; Και αν ναι, ποια είναι αυτά;

Απάντηση: Η διαφοροποίηση είναι εύκολη, τουλάχιστον για τις επιστήμες της φύσης που είναι εμπειρικές. Για να γίνει κάτι αποδεκτό –π.χ. ένας βιολογικός μηχανισμός ή ένας φυσικός νόμος– δημοσιεύεται σε κάποιο επιστημονικό περιοδικό με κριτές και υποβάλλεται σε εξονυχιστικό πειραματικό έλεγχο από πολλούς ανεξάρτητους επιστήμονες και, αν κανείς δεν μπορέσει να το καταρρίψει, τότε γίνεται μέρος της καθιερωμένης γνώσης και συμπεριλαμβάνεται βαθμιαία –αν πρόκειται για κάτι σημαντικό– στη διδασκόμενη ύλη και στα διδακτικά εγχειρίδια από το Λύκειο έως το Πανεπιστήμιο.

Η διάκριση μεταξύ επιστήμης και ψευδοεπιστήμης είναι λοιπόν αναμφίβολη: επιστήμη και επιστημονική γνώση είναι οτιδήποτε έχει περάσει την παραπάνω ανοιχτή διαδικασία ελέγχου και έχει αποτυπωθεί στα έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και τα προγράμματα σπουδών των πανεπιστημίων ή στα καθιερωμένα πανεπιστημιακά συγγράμματα. Οτιδήποτε αρνείται να υποβληθεί σε αυτήν τη διαδικασία και μετράει μόνο προβολές στο You Tube ανήκει σίγουρα στην άλλη όχθη. Είναι η επιστήμη του... διαδικτύου ή απλώς ψευδοεπιστήμη, για να χρησιμοποιήσουμε τον καθιερωμένο όρο.

Ερώτηση: Είναι όμως εύκολο για τον πολίτη που εκτίθεται σε καταϊγισμό «επιστημονικών» πληροφοριών μέσω διαδικτύου να διακρίνει τι από αυτά είναι έγκυρη επιστημονική γνώση και τι ψευδοεπιστήμη;

Απάντηση: Δεν είναι εύκολο, αλλά μπορούμε να τον βοηθήσουμε να το κάνει. Απευθυνόμενος, λοιπόν, στον πολίτη που μας διαβάζει, θα του έδινα μία πολύ πρακτική συμβουλή μέσα από το εξής παράδειγμα: Ας πούμε ότι παρακολουθεί μια ομιλία και ο ομιλητής ισχυρίζεται ότι η θεωρία της εξέλιξης –ο «αγαπημένος εχθρός» πολλών– είναι λάθος και επικαλείται διάφορα «ατράνταχτα» στοιχεία για να το στηρίξει.

Δεν έχει παρά να κάνει στον ομιλητή μία πολύ απλή ερώτηση: «Σε ποιο επιστημονικό περιοδικό έχουν δημοσιευτεί όλα αυτά που λέτε και πού διδάσκονται;». Διότι μία τόσο ριζοσπαστική ανατροπή της θεωρίας της εξέλιξης δεν μπορεί να έχει κρατηθεί μυστική. Σίγουρα θα έχει δημοσιευτεί στο πιο έγκυρο περιοδικό του κλάδου και σίγουρα θα διδάσκεται σε όλα τα τμήματα βιολογίας του κόσμου, μεταξύ αυτών και στα ελληνικά.

Και αν η απάντηση που θα πάρετε, αγαπητέ αναγνώστη, δεν είναι συγκεκριμένη, αλλά είναι αοριστίες και λεκτικά πυροτεχνήματα, τότε ξέρετε ότι αυτό που ακούσατε δεν είναι επιστημονικός λόγος αλλά ψευδοεπιστήμη.

Κείμενο 3

ΕΙΔΙΚΟ ΒΑΡΟΣ

Το ποίημα είναι της Ντίνας Καραβίτη, στο βιβλίο Διαλαθόντα (Ποιήματα 1993-2007), εκδ. Κέδρος, Αθήνα: 2007.

Οι λέξεις δεν αντέχουν το ανάκουστο.

Όταν ο λόγος πνιγεί

μέσα σε άφωνες χορδές

εκλιπαρούν τη σκέψη

για μια μορφή.

Έστω σαν πράξη.

Έστω σαν γραφή.

Ακόμη και σαν νεύμα.

Θέλουν να ζήσουν.

Θέλουν να βρουν ξανά το βάρος τους.

Το ειδικό τους βάρος.

Τις τρομάζει η άφωνη σκέψη.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Να αξιολογήσεις τη συνάφεια του τίτλου του Κειμένου 1 με το θέμα (μονάδες 5) και τη θέση (μονάδες 10) που παίρνει ο συντάκτης απέναντι σε αυτό.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2° (μονάδες 10)

Το Κείμενο 2 δομείται στη βάση της αντίθεσης. Να βρεις τα δύο σκέλη που συγκροτούν το δίπολο της αντίθεσης (μονάδες 4) και να εξηγήσεις σε 40 περίπου λέξεις την πρόθεση του ομιλητή που υπηρετείται με τη συγκεκριμένη επιλογή (μονάδες 6).

Μονάδες 10

Ερώτημα 3° (μονάδες 10)

α. Να εντοπίσεις στο Κείμενο 1 τρία λεκτικά σχόλια του συντάκτη, ένα που να δηλώνει αμφισβήτηση, ένα που να εκφράζει ειρωνεία και ένα που αποτυπώνει την αγανάκτησή του (μονάδες 6)

β. Στη δεύτερη απάντηση στο Κείμενο 2 να δικαιολογήσεις τη χρήση της διπλής παύλας στο χωρίο «– ο «αγαπημένος εχθρός» πολλών–» και την επιλογή των εισαγωγικών στις τρεις περιπτώσεις που συναντούνται (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ποια η αγωνία του ποιητικού υποκειμένου για τις λέξεις; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου αξιοποιώντας τρεις κειμενικούς δείκτες και να εκφράσεις την προσωπική σου άποψη για το θέμα (150 – 200 λέξεις).